

Scharreveld (foto Jaap de Vries)

Watersnip, tureluur, kievit, grutto, wulp, kleine plevier, wintertaling, graspieper, knobbelzwaan, grote zilverreiger, nijlgans en veldleeuwerik.

Op een mooie middag in april is dit het resultaat van een half uur wandelen over het Scharreveld. We hadden het Scharreveld al een tijdje op ons verlanglijstje staan, maar een nat najaar en nat voorjaar maakten het veld grotendeels ontoegankelijk.

In april droogde de natuur echter in snel tempo op en we besloten om het erop te wagen. We hebben er geen seconde spijt van gehad!

Onderweg gaat u met eigen ogen zien hoe Stichting Het Drentse Landschap haar best doet voor de natuur en voor het Drentse cultureel erfgoed.

Natuur en erfgoed zijn ook úw aandacht meer dan waard! Steun ons... Dat kan op verschillende manieren. Kijk voor meer informatie op www.drentslandschap.nl.

We hebben elkaar hard nodig de komende tijd!

lengte route 8,5 km. Korte route Zuid: 4,5 km (1-8 en terug naar 1) en Noord: 5 km (1 naar 8 en 8-13).

startpunt parkeren langs de weg Scharreveld (Eursinge) bij de kijkheuvel.

gps-coördinaten startpunt
N 52° 49' 55" / O 06° 35' 25"

openbaar vervoer buslijn Assen-Emmen, uitstappen bij hotel Meursinge in Westerbork. Vanaf de halte loopt u via Eursinge en het schapentunneltje onder de N381 in 3 km naar punt 13 in de route.
Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

honden zijn niet toegestaan vanwege het vee.

begaanbaarheid paden bij nat weer erg modderig. De overstapjes over de afrastering zijn moeilijk voor mensen die slecht ter been zijn en onmogelijk voor rolstoelen en kinderwagens.

Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (augustus 2012)

Kloosterstraat 5, 9401 KD Assen • Postbus 83, 9400 AB Assen
(0592) 31 35 52 • info@drentslandschap.nl • www.drentslandschap.nl
www.facebook.com/drentslandschap

ROUTEBESCHRIJVING

- 1** Loop eerst even naar de kijkheuvel voor een goede indruk van het Scharreveld. Terug bij de weg gaat u rechtsaf en loopt u zo'n 200 meter de weg langs.
- 2** Ga linksaf over de dam en dan meteen weer linksaf. Feitelijk loopt u een eindje terug. U komt via een steggeltje (overstap) in het afgerasterde gedeelte van het Scharreveld zuid. Loop door tot aan de afrastering en ga daar rechtsaf. U blijft dus het raster volgen.
- 3** Bij de bosrand gaat u rechtsaf en vervolgens aan het eind van het bos linksaf. Blijf steeds het raster volgen.
- 4** Ga bij het raster rechtsaf. Wellicht is op dit deel van de route vanwege de natte bodem de wandeling minder nat als u onder het draad door gaat en daar verder loopt!
- 5** Op de hoek van het perceel gaat u linksaf. Vlak voor de weg steekt u rechtsaf het veld over in de richting van een bosje. Aan uw rechterhand ligt een grote waterplas.
- 6** Ter hoogte van de boerderij aan de overkant van de weg het buitenraster volgen. Blijf het pad door het bosje langs het buitenraster volgen.
- 7** Aan het eind van het bosje gaat u via een steggeltje naar de andere kant van het raster. Als u een steggeltje 'neemt', dan stapt u over het draad en raakt u het niet aan. Volg meteen rechts het raster. Een aantal steggeltjes brengt u het veld op en af om de natte gedeelten zoveel mogelijk te mijden.
- 8** Via de hei loopt u terug naar de weg Scharreveld.
- 9** Na voorlopig het laatste steggeltje bent u terug op de weg Scharreveld. Daar gaat u linksaf.
- 10** Na zo'n 500 meter, na huisnummer 37c neemt u het zandpad rechtsaf.
- 11** Bij de verharde weg (dit is de oude 'hoge' weg van Westerbork naar Beilen) gaat u rechtsaf.
- 12** Voorbij het bankje kunt u via een wildrooster het Scharreveld weer op. Op de zandrug gaat u linksaf. Volg deze zandrug die min of meer parallel aan de weg loopt.
- 13** U komt uit bij een smal pad over de heide. Ga daar rechtsaf.
- 13** Na een lange, wijde bocht op het heideveld loopt u op de driesprong rechtsaf in de richting van een bosje. Via het bosje komt u op de weg Scharreveld uit. Daar rechtsaf en terug naar het startpunt.

Ontdek onbekend Drenthe met de Knapzakroutes!

Maak kennis met ruim 60 wandelingen door het onbekende Drenthe. De Knapzakroutes zijn zorgvuldig samengesteld met oog voor natuur en cultuur. Voor informatie en bestellen kunt u terecht in onze webwinkel: www.drentslandschap.nl/winkel.

Achtergrondinformatie over het gebied

Boerderijen op het Scharreveld (punt 1 in de route)

Veertig jaar geleden had u hier een totaal ander uitzicht. Een rij gloednieuwe boerderijen met 20 hectare land per boerderij, het ideale boerenbedrijf in die dagen.

Vrijwel het hele Scharreveld was op dat moment omgetoverd in landbouwgrond, op enkele stukken heide na. Tot ver na de oorlog werd er in Drenthe op grote schaal ontgonnen.

In 1964 kwam het beroemde Kroonbesluit dat het voortaan verbod om in Nederland woeste grond te ontginnen. Het Scharreveld ontsprong de dans nèt niet en zo kon het gebeuren dat in 1966 zes nieuwe ontginningsboerderijen betrokken werden en dat een diepe afwateringssloot dwars over het veld werd gelegd. Vanaf 1964 wist Stichting Het Drentse Landschap een steeds groter deel van de heiderestanten te verwerven. Een grote slag sloeg men in 1981 met de aankoop van het heideveld Boekweidenplas. Op dat moment had de stichting zo'n 100 hectare in handen. Vervolgens werden vele hectares landbouwgrond verworven om de natuurterreintjes met elkaar te verbinden tot één groot Scharreveld. Op dit moment is het Scharreveld dat in eigendom van Het Drentse Landschap is, meer dan 300 hectare groot.

Verdwenen boerderijen (punt 2)

Op de plaats waar u Scharreveld zuid op loopt, stond een van de zes nieuwe boerderijen. Deze boerderij werd in 1991 door Het Drentse Landschap aangekocht en vervolgens afgebroken. Op een andere plaats op het Scharreveld werd op dezelfde manier een tweede ontginningsboerderij 'weggewerkt'.

Scharreveld (foto Bertus Boivin)

Keileem (punt 3)

De landbouwgrond werd ingericht als natuurgebied, onder andere door het oorspronkelijke reliëf zo goed mogelijk terug te brengen. Het gebied is grote delen van het jaar behoorlijk nat en oefent daardoor grote aantrekkingskracht uit op allerlei weide- en watervogels. Een belangrijke reden waarom het water hier blijft staan, is de aanwezigheid van keileem dicht onder het oppervlak. Bovendien heeft Het Drentse Landschap bij de inrichting van het gebied een groot deel van de sloten dichtgemaakt.

Natte en droge heidevegetatie (punt 5)

Aan uw rechterhand kunt u duidelijk de vroegere perceelgrenzen herkennen. Er is nog weinig begroeiing op dit deel van het veld. Pitrus maakt van de gelegenheid gebruik om zich flink te ontwikkelen. Als de plant na een aantal jaren de nodige voedingsstoffen aan de bodem onttrokken heeft, zal pitrus weer net zo snel verdwijnen als hij gekomen is. Vervolgens krijgen de plantensoorten die van een schralere bodem houden, de kans om zich te ontwikkelen. Op den duur zullen zich hier natte en droge heidevegetaties ontwikkelen.

Op de hogere delen kunnen struikhei en pijpenstrootje groeien, op de natte delen dophei, klokjesgentiaan en zonnedauw.

Klokjesgentiaan (foto Henny Leijtens)

Scharrebroek (punt 7)

U loopt deels door de groenlanden van het Scharrebroek, deels over het Scharreveld. Dit is een deel van het veld dat destijds niet ontgonnen is. Het Scharrebroek is een voormalige laagte in de heide waar de Noordelijke St Niklaasbeek ontstaat. Het stroomdalletje is in de 19^e eeuw ontgonnen tot hooiland. De beek stroomt in zuidwestelijke richting om uit te monden in de Beilerstroom. Vanaf de weg is de beek - of althans de herstelde beekloop - goed te herkennen.

Kerkestuk (punt 8)

Het stuk land rechts van de weg is omgeven door een houtwal. Het heet het Kerkestuk. Net als het Scharrebroek is het een oude heideontginning. Het Kerkestuk staat al ingetekend op kaarten van rond 1820. Het gebied werd toen ontgonnen tot hooiland. Zoals de naam al zegt, waren de opbrengsten voor de kerk. Rond het Kerkestuk ligt een houtwal die er vroeger voor moest zorgen dat de schapen zich niet tegoed zouden doen aan het sappige groen. Het Drentse Landschap handhaaft het Kerkestuk als groenland bij wijze van cultuurhistorisch monument op het Scharreveld. Vanaf de weg is goed waar te nemen dat het water dat zich in het Kerkestuk verzamelt, zijn weg zoekt naar de Noordelijke St Niklaasbeek. De houtwal is tegenwoordig een prima schuilplaats voor reeën.

Holtherzand (punt 9)

Links van het pad ziet u verderop het Holtherzand liggen dat van oudsher onderdeel uitmaakte van het Scharreveld. Het Drentse Landschap, ook eigenaar van het Holtherzand, hoopt ook de tussenliggende landbouwgronden in eigendom te krijgen en zo beide terreinen te herenigen. Het Holtherzand is een oude zandverstuiving met heide en jeneverbessen. Het bos langs de rand van het terrein is spontaan op de heide ontstaan toen er geen schapen meer liepen die de opslag van jonge bomen wegvraten. Er loopt een paaltjesroute van Het Drentse Landschap over het Holtherzand. Kijkt u eens op www.drentslandschap.nl

Slaapplaats op de zandrug (punt 11)

Bij de herinrichting van het Scharreveld is deze zandrug hersteld. Vogels gebruiken het natte gebied aan uw rechterhand als slaapplaats. In dit gebied groeien veel klokjesgentianen. Deze planten zorgen er voor dat de zeldzaam geworden vlinder, het gentiaanblauwtje, hier voorkomt.

Gentiaanblauwtje (foto Lambertus Slatius)

Boekweitenplas (punt 12)

Het gebied waar u nu door loopt, heet Boekweitenplas. De naam zegt het al: hier verbouwden de boeren van Westerbork vroeger hun boekweit. Het was typisch een gewas voor de armste gronden. Als in het voorjaar de grond drooggevallen was, werd het veld in brand gestoken om de as als meststof te laten dienen. Zo snel mogelijk daarna werd de boekweit gezaaid. Tot ver in de 19^e eeuw werden in heel Drenthe jaarlijks duizenden hectares veengrond met boekweit ingezaaid. Daarna zou men dankzij de ontginningen en kunstmest snel op rendabeler teelten overschakelen.

Weidevogels, heidevogels?

Het Scharreveld ontwikkelt zich elk jaar meer tot een waar paradijs voor weidevogels. Terwijl de aantallen van veel soorten in de nabije omgeving sterk afnemen, is er op het Scharreveld sprake van groei.

Weidevogels lijken heidevogels te worden...

De heide biedt dekking en bescherming tegen de intensieve moderne landbouw.

De nattigheid op het veld zorgt voor voedsel in overvloed. Tureluur, grutto en watersnip kom je op een kilometer afstand van het Scharreveld al jaren niet meer tegen. Hier op het veld handhaven ze zich goed. De tureluur is zelfs in aantal toegenomen. De watersnip keerde in 2006 weer naar het Scharreveld terug.

Regelmatig worden de plassen bezocht door grote zilverreigers en lepelaars.

*Watersnip
(foto Jan A. Kuivenhoven)*

Voor de laatste nieuwtjes, activiteiten en aanbiedingen volg ons op Facebook:

www.facebook.com/drentslandschap

Op vakantie bij Het Drentse Landschap?

Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden.

Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer.

Naast rust, ruimte en privacy vindt u er alle gemakken die u van een vakantiewoning mag verwachten. Wilt u meer weten?

Kijk op <https://www.drentslandschap.nl/vakantiewoningen> of bel tijdens kantooruren (0592) 30 41 39.

